

Дебати «Партнерство на практиці. Участь польського бізнесу у відбудові України»

Дебати, спільно організовані Варшавським інститутом підприємництва (Польща) та Інститутом економічних досліджень і політичних консультацій (Україна) 3 жовтня 2025 року, започаткували серію заходів у рамках проекту «Спільне майбутнє. Польща та Україна на єдиному європейському ринку». Дискусія зосередилася на одному з ключових економічних і політичних викликів сучасної Європи – повоєнній відбудові України та участі польських компаній у цьому процесі.

У дебатах взяли участь представники бізнесу, фінансових інституцій, організацій підтримки бізнесу та державного управління з Польщі та України:

1. Міхал Герон, секретар Ради з питань співпраці з Україною;
2. Ярослав Бельдовський, віце-президент Кредобанку;
3. Марчін Новацький, віце-президент Союзу підприємців та роботодавців;
4. Анна Дерев'янка, виконавчий директор Європейської Бізнес Асоціації;
5. Віктор Довгань, директор Budimex Україна, колишній заступник міністра інфраструктури України;
6. Роман Ващук, Бізнес-омбудсмен України;
7. Олександр Мельниченко, директор департаменту правових питань і регулювання Ukraineinvest.

Модератором зустрічі виступив Лукаш Войдига, директор Центру стратегічних досліджень Варшавського інституту підприємництва.

1. Поточна ситуація – співпраця попри війну

Учасники дебатів наголосили, що відбудова України вже відбувається, хоча й в обмеженій формі. Попри війну, що триває, багато компаній, зокрема польських, здійснюють інвестиційну та торговельну діяльність в Україні. Польща наразі є найбільшим торговельним партнером України в Європі, а кількість компаній, які відкривають свою діяльність за її східним кордоном, постійно зростає. За словами Марчіна Новацького, польські компанії мають потенціал у секторах інфраструктури, енергетики, логістики та будівництва. Однак паралельні внутрішні інвестиції в інфраструктурні проєкти (наприклад, Центральний транспортний вузол навколо Варшави, атомні електростанції, офшорні проєкти в Балтійському морі) можуть обмежити наявні ресурси. Тому необхідне планування у часі, щоб уникнути конкуренції між внутрішніми та українськими інвестиціями.

2. Бар'єри та виклики для іноземних інвесторів

З української перспективи, як зазначив Олександр Мельниченко з UkraineInvest, найбільшим викликом залишаються складні бюрократичні процедури та нестабільність регулювання. Однак українська влада працює над системою «підтримки інвесторів», що охоплює юридичну,

аналітичну та адміністративну підтримку від реєстрації проекту до його реалізації. Закон про значні інвестиції передбачає, серед іншого, податкові пільги, безкоштовне підключення до електромережі та пільгове виділення землі для проектів, що перевищують 12 мільйонів євро. UkraineInvest наразі підтримує 38 проектів вартістю 38 мільярдів євро. Ярослав Бельдовський підкреслив, що війна природно обмежує інвестиційний апетит і вимагає додаткових механізмів безпеки. Незважаючи на складну ситуацію, Кредобанк працює стабільно та підтримує польських підприємців у відкритті рахунків, фінансуванні операцій та взаємодії з українським урядом. Водночас існують капітальні обмеження – окремі операції не можуть перевищувати приблизно 17 мільйонів євро. Тому банк звертається до свого польського власника з проханням про капітальні вливання, що дозволить збільшити його кредитоспроможність. Гарантії міжнародних фінансових інституцій (ЄБРР, ЄІБ, MIGA) також стають вирішальними, особливо для капіталомістких проектів в енергетичному та інфраструктурному секторах. За словами Анни Дерев'янка, підприємці насамперед очікують інвестиційних гарантій та страхування від воєнних і політичних ризиків, а також спрощеної податкової системи. Бракує стабільних та доступних інструментів фінансування для середніх підприємств. Вона вважає, що потрібна активна підтримка та популяризація позитивних прикладів співпраці, які демонструють, що, попри війну, бізнес в Україні можливий.

3. Інструменти підтримки з польського боку

Як зазначив Міхал Герон, протягом останніх років Польща створила комплексну екосистему підтримки для компаній, зацікавлених у розширенні діяльності в Україні, що охоплює чотири ключові інституції:

- KUKE – страхування експорту та інвестицій. У період з 2022 по 2024 рік застрахувала експорт в Україну на суму 6 мільярдів злотих;
- BGK – реалізує Ukraine Facility, що фінансується Європейською Комісією, пропонуючи кредити та гарантії для компаній, які інвестують в Україну;
- PAIH – має офіси в Києві та Львові, підтримуючи підприємців у встановленні контактів з адміністрацією та місцевими партнерами;
- ARP – пропонує спеціальні економічні зони в Польщі, зокрема для компаній подвійного призначення, заохочуючи українських підприємців до створення спільних підприємств з польськими партнерами.

Рада з питань співпраці з Україною координує діяльність, популяризує ці інструменти та співпрацює з українськими агенціями для стандартизації процедур.

4. Сприйняття польських компаній українськими партнерами

За словами Анни Дерев'янка, український бізнес позитивно оцінює присутність польських компаній, ставлячись до них як до союзників і партнерів, а не конкурентів. Польські компанії сприймаються як носії ноу-хау в роботі в рамках законодавства ЄС та управлінні проектами, що фінансуються з фондів ЄС. Марчін Новацький представив подібну точку зору, зазначивши, що відносини між компаніями добрі, а будь-які труднощі впливають радше з відмінностей в адміністративній культурі, ніж з небажання співпрацювати. Польща може привнести у співпрацю професіоналізм та регуляторний досвід, тоді як Україна може запропонувати гнучкість та інноваційність. Роман Вашук та Міхал Герон наголосили на важливості комунікації позитивних прикладів економічної співпраці. На їхню думку, медійне висвітлення польсько-українських відносин часто зосереджується на суперечках (наприклад, у транспорті чи сільському господарстві), тоді як фактична співпраця розвивається динамічно. Важливо створювати інформаційні платформи, які демонструють переваги економічної інтеграції,

взаємодоповнюваність обох ринків та спільні успіхи. Варто підкреслювати, що Польща та Україна будують спільний ринок, а не конкуруючі економіки.

5. Партнерство на практиці

Віктор Довгань з Budimex Україна зазначив, що ефективна відбудова в Україні вимагає довгострокового підходу та справжнього партнерства між польськими та українськими компаніями. Він підкреслив важливість практичного досвіду польських компаній у реалізації інфраструктурних проєктів відповідно до стандартів ЄС та необхідність запровадження подібних механізмів прозорості та управління проєктами з українського боку. Роман Ващук вказав на необхідність побудови довіри між адміністрацією та бізнесом шляхом спрощення процедур та надання чітких регуляцій для іноземних інвесторів. Він наголосив, що стабільне інституційне середовище є передумовою для практичної економічної співпраці. Марчін Новацький, у свою чергу, підкреслив потенціал Польщі як лідера у відбудові – що випливає з її досвіду трансформації, культурної близькості та організаційного капіталу. Учасники погодилися, що партнерський підхід та інтеграція стандартів є ключовими для сталого економічного успіху обох країн.

6. Ключові висновки та рекомендації з дебатів

Дебати щодо участі польського бізнесу у відбудові України продемонстрували, що цей процес вже не просто план, а реальність, в якій польські компанії відіграють дедалі помітнішу роль. Попри війну, що триває, в Україні реалізуються конкретні інфраструктурні, логістичні та промислові проєкти. Відбудова відбувається паралельно з інституційними реформами, спрямованими на залучення іноземного капіталу та забезпечення ефективної модернізації країни.

Учасники зустрічі погодилися, що найбільшими бар'єрами для інвесторів залишаються: воєнний ризик, бюрократична складність, відсутність інвестиційних гарантій та затримки із запуском програми EU-Ukraine Facility. Хоча Польща має добре розвинену систему інституційної підтримки, вона потребує кращої інтеграції, спрощених правил та ефективнішої популяризації серед малих і середніх підприємств.

З українського боку впроваджуються реформи, зокрема Закон про великі інвестиції, який пропонує податкові пільги та інфраструктурні переваги для проєктів вартістю понад 12 мільйонів євро. На думку учасників дискусії, ці рішення можуть суттєво покращити інвестиційний клімат за умови їх підтримки справжньою регуляторною стабільністю та прозорістю адміністративних рішень. Було зазначено, що польсько-українська співпраця не є конкурентною, а взаємодоповнюючою. Польські компанії привносять досвід управління європейськими проєктами та фінансування з фондів ЄС, тоді як українська сторона привносить гнучкість, динамічність та знання місцевого ринку. Учасники дискусії також визначили сфери з найбільшим потенціалом для співпраці: відновлювана енергетика, автомобільна та залізнична інфраструктура, логістика, військові технології та агропродовольчий сектор. У цих секторах Польща може виступати як природна ланка між європейськими інвесторами та українськими підрядниками. Було підкреслено, що поряд з фінансовими інструментами не менш важливими є м'які фактори, такі як комунікація, довіра та позитивний медійний наратив. Відсутність узгодженого повідомлення про спільні економічні успіхи послаблює залученість бізнесу по обидва боки кордону.

У розділі рекомендацій учасники представили конкретні пропозиції. Для Польщі вирішальне значення має рекапіталізація «Кредобанку» для збільшення його кредитоспроможності та можливості фінансування більших проєктів; прискорення реалізації програми Ukraine Facility шляхом спрощення процедур у BGK; краща популяризація інструментів підтримки серед малого

та середнього бізнесу; збільшення кількості торговельних місій; а також створення міжурядового каналу антикризової комунікації, який дозволить швидко вирішувати проблеми у транспорті та на кордоні.

Для України було рекомендовано продовжити правові реформи та адаптацію регулювань до стандартів ЄС, розвивати систему інвестиційних гарантій та стимулів, зменшити надмірну бюрократію та посилити співпрацю з інституціями-посередниками, такими як UkraineInvest та Рада Бізнес-омбудсмена. Також було підкреслено необхідність позитивної іміджевої кампанії, що просуватиме Польщу як ключового партнера у відбудові України та економічній інтеграції з Європейським Союзом.

У висновках наголошувалося, що Польща та Україна увійшли у фазу стратегічної економічної співпраці, успіх якої залежить від координації дій адміністрації, фінансових інституцій та бізнесу. Завдяки поєднанню досвіду трансформації, культурної близькості та організаційного капіталу Польща має потенціал стати лідером європейської участі у відбудові України. Однак це вимагає більшої фінансової залученості з польського боку та послідовної побудови довіри між партнерами. Дебати чітко продемонстрували, що відбудова України – це не лише економічний, а й цивілізаційний проєкт. Польща може відіграти ключову роль у цьому процесі, ставши мостом між Україною та Європейським Союзом. Співпраця, заснована на партнерстві, прозорості та взаємній підтримці, має потенціал стати основою нової економічної архітектури Центральної та Східної Європи.

Проєкт реалізується за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».